

Visitationstal i Långsele, Graninge och Helgums pastorat

22 april 2018 i Långsele kyrka

Kära vänner i Långsele, Graninge och Helgums församlingar. Denna vecka har jag som avslutning på min biskopsvisitation mött och samtalat med era anställda och några av de ideellt aktiva i församlingarna samt med ledamöterna i församlingsråd och kyrkoråd. Stort tack till er alla för gott värdskap och för det ni delat med er av i våra samtal. Tack också till min adjunkt Mia Ödmark som fört anteckningar dessa dagar. Hennes anteckningar kommer tillsammans med övrigt material som samlats in före och under denna visitation läggas till ett visitationsprotokoll som sedan skickas till domkapitlet, stiftsstyrelsen och ert kyrkoråd. Till protokollet kommer också att bifogas en åtgärdslista som kyrkorådet sedan får jobba vidare med.

Varför skall då biskopen utföra visitationer i stiftets församlingar och pastorat? Kyrkoordningen skriver så här i sitt 57:e kapitel: ”Församlingarnas självstyre utövas inom ramen för kyrkans gemensamma bekännelse och ordningar. Därför är de underkastade tillsyn från biskop och domkapitel”. Församlingen fullgör alltså sin grundläggande uppgift, det som vi brukar benämna gudstjänst, undervisning, diakoni och mission å hela kyrkans vägnar. Församlingen ingår i en större gemenskap med alla sina grannförsamlingar, men också med stiftet, trossamfundet Svenska kyrkan och hela den världsvida kyrkan. Kyrkans arbete i en lokal församling påverkar därför alltid kyrkan som helhet. Det är på Guds uppdrag och utifrån Jesu missionsbefallning vi tillsammans finns till som kyrka, inte på grund av något annat, det får vi aldrig tappa bort. Som församlingar i Svenska kyrkan i detta pastorat har ni enligt vår kyrkas ordning som enda uppdrag att se till att församlingens grundläggande uppgift i alla dess fyra aspekter kan utföras i alla församlingar. Pastoratets och kyrkorådets uppgift är att genom att anställa personal och förvalta fastigheter och ekonomi göra detta möjligt. Visitationens uppdrag är att se till att pastoratet uppfyller denna uppgift på ett gott och tillräckligt sätt samt att ni gör detta i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

I mina möten med er anställda och förtroendevalda har jag mött en arbetsglädje och en god strävan efter att vara en levande kyrka i era församlingar som har imponerat på mig och gjort mig glad och tacksam. Ni sköter era åtaganden väldigt bra utifrån de knappa förutsättningar ni har. Det skall ni alla ha stort beröm för. Tack för det engagemang och den tid ni ger i era uppdrag. Kyrkorådet har en berömvärd inställning till att hela den grundläggande uppgiften måste utföras, där vill jag särskilt tacka er för den satsning ni gör på barn- och unga samt på diakoni. Det är nämligen inte självklart att ett pastorat i er storlek gör sådana prioriteringar i tider av sjunkande resurser. Men ni gör helt rätt. Det är ju just detta som är ert uppdrag och som jag har rätt att förvänta mig av alla pastorat i vårt stift. Dock behöver jag uppmana er att se över möjligheterna att lägga mer resurser på kyrkomusiken. Det är tungt för alla inblandande att ständigt behöva söka vikarier för att täcka behovet av ledighet. Jag vill även tacka kyrkorådet och berörda anställda för ert föredömliga systematiska underhåll av era fastigheter. Även här ligger ni i framkant tack vare att ni förstått att ett

preventivt och årligt underhåll på lång sikt också ger den bäste ekonomin. En sådan klokskap gör mig varm och glad.

Jag har också med stor glädje fått ta del av församlingsrådens arbete. I samtliga församlingsråd försöker ni på olika sätt finna vägar för att vara en kyrka i vår tid. Ni bjuder på kyrkkaffe, arrangerar olika mötes-platser och verksamheter under året, hjälper till vid gudstjänsterna, samlar in pengar och samverkar med övriga föreningar och organisationer i era bygder. En del av er är också dessutom körsångare eller ideella på annat sätt eller tjänstgör som kyrkvärdar och som ledamöter i kyrkoråd och fullmäktige. Jag gläder mig också över att ni i ert pastorat förstått vikten av att varje församlings traditioner och kultur behöver finnas kvar och att ni är duktiga på att ta tillvara de ideella resurser som finns i era olika sammanhang.

> ”
> Jag gläder mig också över att ni i ert pastorat förstått vikten av att varje församlings traditioner och kultur behöver finnas kvar

I mötet med församlingsråden, de ideella och anställda har jag alltså fått en mängd verksamheter redovisade. Ett relativt sett litet antal personer gör ett fantastiskt arbete för alla åldrar under flera av veckans dagar. Jag tycker att det är viktigt att både ni som är förtroendevalda och anställda, men också ni som är församlingsbor och aktiva på olika sätt i församlingarnas verksamheter blir medvetna om allt det som Svenska kyrkan faktiskt är och gör i era församlingar. Det är så lätt att tro att man gör för lite och att man är misslyckad om de kommer få till verksamheter och gudstjänster. Men ni gör inte lite alls. Jag skulle önska att alla såg var glada och stolta över allt ni faktiskt redan gör. Vare sig ni är anställda, ideella, förtroendevalda eller stödjande medlemmar så är ni alla ambassadörer för det Svenska kyrkan är och tror på. Det är mycket lättare att vara en god ambassadör om man är stolt över det man representerar. Ta gärna en dag, en kväll eller ett kyrkkaffe tillsammans vid något tillfälle och berätta för varandra om era verksamheter och fundera kring ert uppdrag och på vad det innebär att vara kyrka i era bygder. Men gör detta med de positiva glasögonen på utan att jämföra er med andra som lever under andra förutsättningar. Det är ju ändå så att ni inte har mer än strax över 3 000 medlemmar spridda över en relativt stor yta i tre församlingar med flera kyrkolokaler och andra fastigheter. De är ju dessa medlemmar som både skall delta eller medverka i allt ni gör och samtidigt bära de resurser som behövs för allt detta. Ni kan varken räkna med fyllda lokaler eller stark ekonomi med ert medlemsunderlag. Och det är ju inte heller ert uppdrag. Ert uppdrag, vare sig ni är förtroendevalda, ideella eller anställda är ett enda: att göra det ni kan för att församlingens grundläggande uppgift med sina fyra aspekter, gudstjänst, undervisning, diakoni och mission, både är möjliga att genomföra och genomförs i era församlingar.

När det gäller besöksantalet vid era söndagsgudstjänster vill jag understryka det jag sa vid våra möten i måndags. Gudstjänsten är varken en mätare på er duglighet och ert existensberättigande eller en föreställning som skall genomföras inför en publik. Gudstjänsten är Svenska kyrkans nav, ja, men inte som en uppvisning eller en värdemätare utan som en kraftkälla och ett andligt centrum varifrån allt vad kyrka och församling är och gör utgår. Och detta som är gudstjänstens själ och uppdrag påverkas inte av antalet deltagare men däremot av deltagarnas inställning till vad det är man deltar i. Varje person som deltar i en gudstjänst – även den som råkar vara ensam i en gudstjänst – ingår i hela den världsvida kyrkans tillbedjan och lovsång. Meningen med söndagens gudstjänst är helt enkelt att den skall vara det Gudsljus som församlingen tänder för den kommande veckans arbete och möda men också för er

själva och för de människor som finns i era bygder och i världen. Det ljuset tänds inte om ingen finns på plats. Men det räcker med en enda person för att tända detta ljus och uppfylla gudstjänstens mening och kallelse! När Jesus säger att vi är världens ljus så uppmanar han oss att låta vårt ljus lysa så det syns. Jag vill därför att ni börjar fundera över era gudstjänster utifrån denna utgångspunkt, gärna redan nu i ert arbete med vår nya kyrkohandbok.

Jag har redan berört det som kan betraktas som den största utmaningen för Svenska kyrkan i era församlingar: att ni bor i en glesbygd med vikande befolkningsunderlag. Ert pastorat har under den gånga tioårsperioden minskat med över 17 procent kyrkotillhöriga. Om vi räknar bort det låsta målkapital som ni måste ha så har ni har ett tillgängligt kapital på knappt tre miljoner. Det skall räcka som buffert för framtida underhåll och verksamhet samtidigt som prognoserna för framtiden tyvärr visar att ert medlemstapp inte kommer att minska. I stiftet räknar vi tvärtom med att inkomsterna den närmaste 15 års perioden i snitt kommer att minska med cirka 30 procent i våra församlingar och pastorat. Detta innebär att vi tvingas att konstatera att varken ni eller pastoraten i er närhet kommer att klara sig länge till. Om vi till detta lägger de ökade krav som Sveriges lagstiftare i dag ställer på en arbetsgivare och förvaltare av ekonomi och fastigheter så kan vi konstatera att er kostym redan i dag är för liten för att ni fullt ut skall klara dessa ansvarsområden.

”Ert pastorat har under den gånga tioårsperioden minskat med över 17 procent kyrkotillhöriga.

I visitationsprotokollet kommer ni därför till exempel att kunna läsa att ni måste förnya arbetet med pastoratets arbetsmiljöpolicy och det systematiska arbetsmiljöarbete och att ni behöver uppdatera era beredskapsplaner. Inför den nya dataskyddsförordningen GDPR som börjar gälla nu i maj har ni också ett viktigt arbete att göra. Här vill jag rekommendera er att bland annat använda Kyrksam, som finns i kyrkobokföringsprogrammet, för att säkra ert dataskydd. Ni kommer också behöva vidta åtgärder utifrån kyrkobokföringsinspektörens protokoll och det protokoll som så småningom kommer från inventeringen av de föremål som skall vara kulturminnesmärkta i era kyrkor. Det väntar även ett omfattande arbete med det fastighetsregister som skall vara klart till årsskiftet 2019. Vidare måste kyrkorådet införa rutiner för barnkonsekvensanalysarbetet i beredningen av samtliga ärenden och upparbeta era övriga rutiner för ärendeberedning, protokollförning och beslutsuppföljning i enlighet med det samtal jag höll med kyrkoherden och kyrkorådets ordförande i måndags. Det kommer att finnas mer än detta på er åtgärdslista som ni behöver ta tag i men jag nämner här det allra nödvändigaste.

Ni kommer visserligen att får stöd och vägledning av stiftskansliet i de uppdrag som visitationsprotokollets åtgärdslista kommer att ge er men även när dessa är avklarade kvarstår faktum: pastoratets resurser kommer inte att räcka varken för att uppfylla de förordningar och krav som i dag ställs på en arbetsgivare och förvaltare eller det uppdrag som varje församling och pastorat har enligt kyrkoordningen. Det är därför som stiftsstyrelsen, som enligt vår kyrkas ordning ansvarar för att stiftets församlingar samverkar i tillräckligt resursstarka pastorat, redan har tagit ett beslut om att utreda alla pastorat i Sollefteå kommun. Målet för den utredningen är att finna vägar till bästa möjliga samverkan mellan församlingarna för att säkerställa att den grundläggande uppgiften kan fortsätta utföras i alla sina fyra aspekter i samtliga församlingar i kommunen. Det handlar alltså inte om att slå samman församlingar utan att finna vägar till samverkan mellan församlingar. Detta är ett nytt arbetssätt som öppnats i vår kyrka genom den nya organisation som hela Svenska kyrkan gick in i 2014 och som ni hittills främst märkt av genom bildandet av församlingsråden. Församlin-

garna är Svenska kyrkans primära enhet därför att det är där och ingen annanstans som gudstjänst, undervisning, diakoni och mission skall bedrivas. Detta innebär att församlingarna måste finnas kvar men också att de måste få tillräckligt med resurser för denna uppgift. Därför behöver att fler församlingarna än i dag samverka inom sådana resurs- och kompetenskrävande områden som arbetsgivarskap, kommunikation, administration, data samt förvaltning av fastigheter, ekonomi och begravningsverksamhet, något vi vet att varje liten församling i dag inte har tillräckligt med resurser och kompetens för.

> ”Vi ingår i Guds världsvida familj där vi alla fått uppdraget att sprida evangeliet, det glada budskapet, om Guds kärlek genom Jesus Kristus.

Kära medarbetare i Långsele, Graninge och Helgums församlingar. Jag har full respekt för att denna framtidsvision kan vara skrämmande och utmanande. Därför vill jag uppmana er att ständigt hålla i minnet vad en kyrka och en församling är och vilket uppdrag ni har som dess medarbetare. Ordet kyrka kan översättas med ”Guds familj” – och det är precis det kyrkan är. Svenska kyrkan och dess församlingar är varken en bygdeförening, intresseförening eller någon sorts kommunal eller offentlig förvaltning. Nej vi är en kyrka. Vi ingår i Guds världsvida familj där vi alla fått uppdraget att sprida evangeliet, det glada budskapet, om Guds kärlek genom Jesus Kristus. Det var aldrig Jesu mening att vi skulle sköta detta uppdrag var för sig i små isolerade grupper eller bygder. Nej, vårt uppdrag är att göra detta tillsamman i Kyrkan, i Guds familj. Därför behöver vi hjälpas åt, därför måste vi samverka, annars är vi inte längre varken en församling eller en del i Kyrkan. Detta är ett stort uppdrag och en stor uppmaning. Men Jesus har inte gett oss detta för att sedan strunta i oss. När Jesus ger lärjungarna befallningen att gå ut i världen ger han dem också löftet att vara med dem varje dag till tidens slut. Att vara med i Guds familj är att alltid, varje dag, gå genom livet med Jesus vid sin sida. Hur stort är inte det? Allt hänger alltså inte på oss och på vår kraft och förmåga. Vid vår sida går livets Herre, den kärleksfulla skaparkraften, tillvarons ljus och liv.

Vår Herre är stor, hans kraft är väldig, hans vishet är utan gräns. Med dessa ord ur dagens psaltarpsalm som vi sjöng tillsammans i dagens gudstjänst vill jag avsluta mitt visitationstal.
Han som ger er uppdraget att vara Kyrka, som uppmanar er att hålla ljuset brinnande, som själv är världens ljus och som ständigt går vid er sida i den verklighet, i det liv och i de utmaningar som ni befinner er i just nu, han är den störste, hans vishet är utan gräns. Det är i honom som vi som kyrka har den främsta och viktigaste resursen i vårt uppdrag och våra församlingars liv. Och han som är vår kraft och styrka han uppmanar oss också, som vi hörde i dagens episteltext och predikan att gå utanför våra gränser och söka oss mot framtiden. Vårt ansvar är inte att göra som man gjorde förr utan att vara en kyrka både här och nu och för framtiden för de människor, i det samhälle och utifrån de förutsättningar som finns i vår tid. För vår tid är också Guds tid. Nu är Guds tid.

Gud välsigne er och ert viktiga arbete i Långsele, Graninge och Helgums församlingar.

+Eva Nordung Byström
Biskop i Härnösands stift, Svenska kyrkan